

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **E. S.**, zast. opatrovnící JUDr. Hanou Homolkovou, advokátkou, se sídlem Krajinská 43/8, České Budějovice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 4. 2015, č. j. 10 A 124/2013 - 69,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Ustanovené opatrovníci žalobkyně, JUDr. Haně Homolkové, advokátce, se sídlem Krajinská 43/8, České Budějovice, **se nepřiznává** odměna ani náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. **Předcházející řízení**

[1] Žalobou podanou dne 19. 7. 2013 u Krajského soudu v Českých Budějovicích se žalobkyně domáhala ochrany proti nečinnosti žalované.

[2] Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 14. 4. 2015, č. j. 10 A 124/2013 - 69, ustanovil žalobkyni podle § 29 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 zákona č. 150/2002 Sb.,

soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), opatrovnici JUDr. Hanu Homolkovou, advokátku, se sídlem Krajinská 43/8, České Budějovice. Důvody pro ustanovení opatrovnice shledal krajský soud po zhodnocení znaleckého posudku z oboru zdravotnictví – odvětví psychiatrie ze dne 20. 2. 2015, v němž MUDr. Miroslava Synková uvedla, že žalobkyně trpí duševní poruchou s bludy. Jelikož se jednalo o poruchu trvalého rázu, prognóza onemocnění nebyla příznivá a žalobkyně měla být držena ve zdravotním zařízení alespoň 12 měsíců, dospěl krajský soud k závěru, že žalobkyni bylo nutné v řízení ustanovit opatrovníka. Žalobkyně totiž nebyla schopna před soudem samostatně jednat z důvodu poruchy, jež ji postihla.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Kasační stížností podanou dne 28. 4. 2015 brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti nadepsanému usnesení krajského soudu. Stěžovatelka namítá, že jmenování opatrovníka je v jejím případě předčasné, jelikož detenční řízení, jehož je účastníkem, stále nebylo skončeno. Zároveň nesouhlasí s tímto postupem, protože se domnívá, že účastník řízení je povinen uhradit náklady řízení s tím spojené. Nechce totiž, aby byla navyšována škoda, která jí již vznikla.

[4] Podáním ze dne 12. 5. 2015 doplnila ustanovená opatrovnice stěžovatelky kasační stížnost o kvalifikaci kasačních důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Zároveň se výslovně vzdala náhrady nákladů řízení.

[5] Žalovaný se ve lhůtě stanovené soudem ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.

Posouzení kasační stížnosti

[6] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[7] Krajský soud prostřednictvím uvedeného usnesení ustanovil stěžovatelce opatrovnici advokátku. Ačkoli stěžovatelka nyní proti tomuto usnesení brojí, zdejší soud dospěl k závěru, že stěžovatelka splňuje za přiměřeného použití § 29 odst. 4 věty poslední o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. podmínku advokátního zastoupení pro řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti a jejím doplnění. Neshledal přitom vady podle ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Stěžovatelka podala kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a vad řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

pokračování

[9] Ze soudního spisu zjistil zdejší soud tyto podstatné skutečnosti:

[10] Dne 20. 2. 2015 vyhotovila MUDr. Miroslava Synková, znalkyně v oboru zdravotnictví, pro Okresní soud v Českých Budějovicích znalecký posudek z oboru zdravotnictví – odvětví psychiatrie o duševním stavu stěžovatelky. Znalecký posudek vycházel z rodinné anamnézy, přehledu průběhu onemocnění a popisu současného psychického stavu a životní situace stěžovatelky. Stěžovatelce je 63 let, je ve starobním důchodu, svobodná a bezdětná. Žije sama v bytě v Českých Budějovicích. Dne 15. 11. 2014 byla hospitalizována v nemocnici v Českých Budějovicích pro verbální agresivitu a paranoii ke svému okolí. Dne 2. 12. 2014 byla přeložena k dlouhodobému pobytu v Psychiatrické nemocnici Dobruška pro diagnózu: porucha s bludy. Znalkyně na základě vyšetření stěžovatelky dospěla k závěru, že stěžovatelka trpí duševní chorobou trvalého rázu – poruchou s bludy. Prognóza vývoje onemocnění a léčby není příznivá, osobnost stěžovatelky je hrubě narušená, stěžovatelka je nekritická, nemá náhled a musí se soustavně léčit. Při hospitalizaci vyžaduje celodenní dohled a další držení ve zdravotním ústavu je nutné alespoň po dobu 12 měsíců. Znalkyně zároveň nedoporučila doručování soudních písemností a účast stěžovatelky při soudním jednání pro riziko zhoršení zdravotního stavu.

[11] Úředním záznamem ze dne 25. 3. 2015 krajský soud zaznamenal skutečnost, že dne 20. 3. 2015 vyhlásil Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudek pod sp. zn. 33 L 990/2014 o tom, že je přípustné další držení stěžovatelky ve zdravotnickém ústavu po dobu 1 roku.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Podle § 29 odst. 3 o. s. ř. „p]okud neučiní jiná opatření, může předseda senátu ustanovit opatrovníka také neznámým dědicům zůstavitele, nebyl-li dosud v řízení o dědictví stanoven okruh jeho dědiců, účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat“ (relevantní části zvýraznil zdejší soud).

[14] Nejvyšší správní soud uvedl k otázce ustanovení opatrovníka v rozsudku ze dne 12. 3. 2014, č. j. 6 Azs 25/2013 - 38 (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na: www.nssoud.cz), že „i]nstitut opatrovníka nemá směřovat proti účastníkovi řízení; jeho smyslem je účastníka řízení chránit. Pokud je tedy fyzická osoba zdravotně postižená do té míry, že v důsledku svého zdravotního stavu není schopna řádně hájit svá práva, a není proto procesně způsobilá, je nutné, aby státní orgány této osobě ustanovily k ochraně jejích práv opatrovníka. Tím dojde k naplnění garance rovnosti zbraní zdravotně postižené osoby jako součásti jejího práva na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny). Avšak ustanovení opatrovníka nesmí být vnímáno pouze jako akt ve prospěch účastníka, nýbrž též jako autoritativní akt státu, jenž účastníkovi brání stát u soudu samostatně. Státní orgány mají současně povinnost respektovat ústavní příkaz nedotknutelnosti lidské důstojnosti a práva na přístup k soudu (srov. čl. 10 odst. 1 Listiny a čl. 36 odst. 2 Listiny); opatrovník proto smí být ve světle zásady minimalizace zásahů do základních práv ustanoven jen takové zdravotně postižené osobě, vyžadují-li to okolnosti konkrétního případu a u níž je tohoto institutu nezbytně třeba za účelem ochrany jejích práv“. Pokud by se soud naopak nezabýval způsobilostí účastníka vystupovat v řízení před

soudem, ač by existovala důvodná pochybnost o jeho způsobilosti, nebo by jednal s účastníkem nezpůsobilým, zatížil by řízení zmatečností (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 6 Ads 24/2005 - 33, č. 930/2006 Sb. NSS).

[15] Stěžovatelka předně namítá, že jí byl stanoven opatrovník brzy, jelikož stále nebylo skončeno detenční řízení. Nejvyšší správní soud shledal tuto kasační námitku nedůvodnou, protože zákon dle § 29 odst. 3 o. s. ř. váže možnost ustanovit účastníku řízení opatrovníka zejména na duševní poruchu účastníka, nikoli na existenci rozhodnutí o detenci. Nejvyšší správní soud považuje na základě znaleckého posudku dále za prokázané, že stěžovatelka je aktuálně stížena duševní poruchou, přičemž prognóza vývoje poruchy není příznivá, a znalkyně proto navrhla prodloužení detence v psychiatrické léčebně o 12 měsíců a výslovně nedoporučila účast na soudních řízeních. Krajský soud proto postupoval v souladu se zákonem a výše citovanou judikaturou, když stanovil stěžovatelce opatrovníka za účelem důsledné ochrany jejích práv. Navíc mu bylo v době, kdy ustanovil opatrovníka, již známo, že detence stěžovatelky byla okresním soudem prodloužena. Ačkoli zákon dle § 29 odst. 4 o. s. ř. preferuje ustanovit opatrovníka z okruhu osob blízkých, vzhledem k rodinné situaci stěžovatelky, jež žije sama a je svobodná starobní důchodkyně, shledal zdejší soud za vhodný postup ustanovení opatrovníkem advokáta.

[16] Pokud stěžovatelka dále namítá, že bude muset nést náklady spojené s ustanoveným opatrovníkem, není ani tato námitka důvodná. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného opatrovníka platí totiž dle § 140 odst. 2 věty první o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. stát. Stěžovatelce proto nebude zvolený postup ve vztahu k náhradě nákladů řízení k tíži.

[17] Závěrem Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že sama stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že žádá o ustanovení bezplatného zástupce a nevyjádřila žádné konkrétní námitky k osobě ustanovené opatrovnice. Vzhledem k těmto okolnostem má Nejvyšší správní soud za to, že krajský soud postupoval správně a stěžovatelce se nestala žádná újma.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[18] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Proto ji zdejší soud zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Jelikož stěžovatelka neměla v řízení o kasační stížnosti úspěch, nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Žalovanému zdejší soud nepřiznal náhradu nákladů řízení s ohledem na konstantní judikaturu, která zpravidla neumožňuje přiznat náhradu nákladů řízení správním orgánům (například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 220/2014 - 20, ze dne 7. 1. 2015, č. j. 1 Afs 225/2014 - 31, a usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 47). Odměnu ani náhradu hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti soud ustanovené opatrovnici nepřiznal, jelikož se jich výslovně vzdala.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 27. května 2015

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu